

GLAS MALOGA PUKA

GLASILO SOCIJALNE DEMOKRACIJE U DALMACIJI

Godišnja cijena za tuzemstvo poštom K 5.—
Van države K 6. — Pojedini broj 6 para.

Izlazi svakog petka na podne.

Nakladnik, izdavalac i odgovorni urednik F.
Pasinovich. — Splitska Društvena Tiskara

Proslava Prvog Svibnja i pensije za radnike.

Radni narod cijele Austrije ističe sada jednu važnu tražbinu: pensiju starim i nemoćnim radnicima i obezbjeđenje radničkih udovica i sirota.

Samo promislimo.

Radnik radi za cijeli svoj vijek, radi kao marva, radi od jutra do mraka, radi bez da mu se da dovoljno kruha, radi bez da svoj teški i naporni rad zaslađi dostatnim počinkom i duševnom nasladom (n. pr. čitanje, kazališne prestave, konferencije itd.), a baš u duševnim nasladama leži sva vrijednost života. Bez njih ljudski život nije život, već je robovanje tegleće životinje.

I nakon što je radnik sve dao društvu, na uzdarje od kapitalističke družbe prima neharmonost. U starosti, nakon mukotrpne egzistencije, nakon što ga se za decenije izrabljivalo, u starosti, rekoh, baca ga kapitalista-izrabljivač na pločnik: neka moli milostinju, ili neka erkava od gladi, dok se njegovu familiju pripušta hudoj sudbini: kćeri će svršiti u kojem bludilištu, gdje će prodati svoje tijelo, a sinovi će, bez paske i škole, postati skitnice, vagabundi, lupeži i slično.

To je danas svakidašnja tragedija života: to je ono, što „harno“ „kršćansko“ i „civilizirano“ kapitalističko društvo XX-og vijeka pruža radniku poslije nego ga je isisalo do zadnje kapi krvi, nakon što ga je kapitalizam izrabio do zadnje fizične i tjelesne radne snage, pošto ga je kao limun iscijedilo, te ga kao robu, koja više ne vrijedi — baca na ulicu...

Druga jedna kapitalistička sramota:

Radnik često, dapače vrlo često, izgubi život na razbojištu rada, bilo da ga makina izmrevari i raskomada, bilo da padne sa gradjevine, bilo da se utopi u moru, bilo da pogine u rudokopu, bilo da pri radu otruje krv i tako dalje. Radnik erkne kao pas, a obitelj mu iznenada ostane bez hranitelja; ko se brine za radničku obitelj? Zar kapitalistička država? Zar bogati popovi? Zar kapitalista za kojega je radnik izgubio svoj život?

Niko.

I sad promislite što nastaje od radničke obitelji, nakon što je otac, hranitelj, pao žrtvom nezasićenog kapitalističkog izrabljivanja? To si može svak jasno u mislima predstaviti.

*

Socijalističkim zastupnicima u bečkom parlamentu, koji su uvijek, u koliko im je

bilo moguće, činili svoju dužnost u korist bespravne i izrabljivane radničke klase, na čijim su leđima nametnute sve dužnosti ali premalo prava, naši socijalistički zastupnici već od koje godine traže uzakonjenje te važne i opravdane tražbine proletarijata ove države. No ako do sada nisu ništa konkretnoga postigli krivi su „patrioti“ raznih dlaka, koji su u parlamentu pravili smutnje i tako ometali svaki korisni rad tog najvećeg zakonodavnog tijela Austrije: parlamenta. Vlada se grozila sa zatvorom parlamenta po § 14. (t. j. sa apsolutističkom diktaturom), a socijalno demokratski zastupnici morali su uprti sve sile, da se do apsolutizma ne dodje.

Ali sad će započeti akcija.

Parlamentarnu akciju naših junačkih zastupnika valja da podupru radničke mase iz vana, sa ulica: a ne budu li vlastodršci i zastupnici gospodskih stranaka htjeli, da se uzakoni ova tražbina radnog naroda, onda će sa ulice odgovoriti veličanstveni i nedogledni radnički bataljuni: socijalističke vojske organiziranog i osvještenog proletarijata Austrije odgovoriti će moguće i generalnim štrajkom.

Tako se učinilo za sveopće i jednako izborno pravo, kada je pred samim parlamentom u Beču promarširalo 300.000 radnika i kada su na parlamentu podigli crvenu zastavu. I radnik je dobio svoje pravo glasa.

Tako se čini i sada u Pruskoj, gdje je socijal-demokratska stranka podigla cijelo radništvo kao jednog samog čovjeka i gdje se je narod cijele zemlje zatalasao lijući krv svoju za izvođenje prava glasa.

*

Zahtjev pensije radnicima u starosti i nemoći, te osiguranje udovica i siročadi nastradalih i unesrećenih radnika jeste glavna tražbina, koju će radnička klasa isticati prigodom proslave Prvog Svibnja. U to ime pozivljemo svijesne i probudjene radnike naše pokrajine neka se već sada počnu spremati da dostojno proslave Prvi Svibanj i neka čim glasnije podignu glas za svoje radničke tražbine. Na posao, na djelo, drugovi!

Van sa radničkim pensijama!

Da živi velebno radničko internacionalno bratstvo!

Da živi svijet oslobagajući socijalizam!

Trovanje radništva alkoholom.

Radnik cijelim danom radi, a na večer ga očaj i tuga tjera u krčmu. Krčmu danas

upotrebljava velika većina radništva i samo je društvo radniku otvara, e da tu svoj novac potroši u slatki otrov. Ne samo to. Tu si radnik uništava svoje zdravlje, a što je najgore, uništuje u njem čovjeka, uništuje mu funkciju mozga, uništuje mu misao.

Tako eto postaje odurna živina, a ne čovjek.

U takovom pijanom stanju radnik u svome neznanju i spolno opći, a ne zna kakvi zločin time počinja: plodovi tog zagrhljaja biti će kržljava i slaboumna djeca, bolesna i duhom i tijelom: to će biti budući zločinci i delinkventi, a inače podvrženi raznim bolestima.

Dočim gospodujuća klasa nije nikada ništa učinila, da iskorjeni alkoholizam, niti je to moguće dok god radniku bude zanižekan odgoj, prosvjeta i duševna zabava, dok njegova egzistencija bude ovako živinska, suboparna i monotona, gdje poznaje samo makinalni rad, rad i samo rad, naporni i krvavi rad u radionici, koja danas sliči prljavoj i zagušljivoj tamnici.

Proti ovom poroku koji čovjeka čini pokornom živinom bez svijesti, bez morala, koji porodu alkoholičara za dugi niz generacija ostavlja trag strašnih i najopasnijih među ljudskim bolestima, ne čini se ništa u nas: proti javnom nemoralu, koji je također posljedica kapitalističkog izrabljivanja, proti prostituciji, koja ima eminentno socijalni karakter, buržoaski su zakonodavci ipak nešto učinili, dok se alkoholizam štiti u toliko, što alkohol daje državi najveći prihod: štiti se i proizvodjače i alkoholičare.

Ali ako gospodujuća buržoazija ništa ne poduzima za stati na put trovanju radništva, moramo mi preuzeti stvar u naše ruke i raditi.

Promislimo se samo, što je mogla učiniti socijalna demokracija u Njemačkoj, koja se usudila bojkotirati pivo. Ovlašteni produktori raznih otrovi ljute se jer vide znatno smanjen konsum alkohola, a time i njihov profit.

Bacite pogled na Švedsku, Norvešku i socijalističku Finsku. Tu su krčme veoma, veoma rijetke, a prosvijetljeniji radnici nalaze higijeničnije i ljudskije užitke: šport, biblioteku, kinematograf, čitaonicu, kazalište itd., najrazličitije forme pučke prosvjete i zabave zamjenile su krčmu, koja čovjeka tjelesno troši, a moralno zaglupljuje i usmrćuje.

Drugovi, ako je u vama svijesti, deder, poradite oko antialkoholistične propagande: onima, koji piju a nazivlju se socijalistima, recite u obraz:

Vi niste nikakvi socijalisti. Prije nego se nazovete socijalistima izvolite postati — ljudi!

Ko ne može da se sustegne od pića, neka pije malo i umjereno. Tražite sebi duševne naslade, koje će vam biti samo od koristi, odlučite čvrstom voljom, da ćete se kaniti pogubne navade pijančevanja.

U to ime: doli sa alkoholizmom!

U činci bojkotiranja rakije. Rezultati oporezovanja žestokih pića u Njemačkoj pokazaše zadnjih godina slijedeću sliku:

	od 1. oktobra do 31. januara 1908.-1909.	1909.-1910.
Proizvodnja	2,095.683	1,708.227
Upotreba u obrtu	605.874	628.598
Upotrebjeno kao piće	863.542	577.036
Izvoz	4.123	6.878

Dakle dok je obrtničko upotrebljavanje alkohola ipak i za posljednjih dviju godina naraslo i iza 1. oktobra, to je očigledno, čemu se samo možemo radovati, vanredno pala brojka popijenog alkohola. Za 286.000 hektolitara ili za 33,3 postotaka, to jest za cijelu trećinu manje je popijeno špire nego li prošlih godina. Točna i jasna slika tog uspjeha biti će moguća istom nakon godine dana.

Ali u svakom slučaju pokazuje ta brojka, da je proglašenje bojkota na rakiju po stranačkom zboru u Leipzigu vanredno povoljno djelovalo, te da taj zaključak socijaldemokratsko radništvo u istinu i provadja.

Drugovi čuvajte se alkohola; čuvajte se svakog prekomjernog užitka sviju vrsta alkoholnih pića, jer ta, ne samo da rastvaraju i uništavaju organizme i time prikrađuju život, već ona od čovjeka čine životinju. Zar ne, kako vam se gadi gledati totalno pijana razuzdanika! Nastojte drugovi, da se i vi ne gadite drugima!

Dvije tri o Karlu Marxu.

Na 14. ožujka socijalistički je svijet počastio 27-godišnjicu smrti našeg učitelja Karla Marxa, koji je svojim istraživanjem i pozitivističkim opažanjem dao direktivu modernom radničkom socijalističkom pokretu i tako olakšao i prospješio korak čovječanstva napram svom oslobodjenju.

Izrabiti ćemo zgodu e da reknemo koju o Karlu Marxu, kojega svak smatra ocem socijalizma, premda socijalizam nije izmišljen, već je to naravna posljedica kapitalističke proizvodnje.

Ko je Karlo Marx?

To je jedan učenjak. Učio je univrsiju u Jeni. Zatim je pokrenuo zajedno sa nekim prijateljima, jedan radikalni dnevnik. Odmah je pokazao svoje slobodoumne ideje: borio se je proti cenzuri tražeći potpunu slobodu štampe. Ovaj zahtjev o temeljnom uslovu ustavnih slobodina — bi početak jednog boja, koji je trajao kroz čitav njegov život.

Već kao novinar pokazivao je, da njegov pogled siže preko orizonta buržoaskog

radikalizma i već je slutio veličanstvenu borbu za socijalnu pravicu.

U ono doba (god. 1842.—44.) u Francuskoj su živili neki utopistički socijaliste, medju kojima Owen, Saint Simon, Fourier.

Naravno: kad je Marx stao da raspravlja i uvažuje neke teorije tih utopista, digli radikanci graju i zahtjevali, da pobija utopiste. (Valja dobro naglasiti, da utopiste nisu bili socijaliste u današnjem smislu, već socijološki filozofi-sanjari). No Marx, mjesto da poslušna svoje gospodare, odlučno odbije tu njihovu želju. Ostavi list i podje u Pariz, u sijelo utopista.

U Parizu je došao u doticaj sa utopistima. To su bili ljudi dobra srca, ali nijesu imali pravi pojam o socijalizmu, niti su znali dati pravac socijalnoj borbi. Sanjali su o barikadi. On je proučavao djela tih učenjaka, uništavao fantastičke teorije i stavljao socijalno pitanje na realno-pozitivnu bazu: tako je koncepirao teoriju klasne borbe uzevši radničko pitanje za plata-formu.

Tako je Marx postao socijalistom.

Njegove neumorne nauke i razmatranja, njegov duboki pogled pozitiviste uz strast za pravdom i čežnjom za socijalnom solidarnosti dovela ga do zadaće, da na tom polju radi. A to ga je stajalo silni rad: samo oko svog remek-djela „Kapita“, radio je preko 40 godina!

Neka nitko od naših drugova ne misli, da je Karlo Marx svoje nauke iz suhog i fantastičkog mentalizma nepraktičnog učenjaka crpio; ne, to su sve opažanja i duboko ispitivanje.

Socijalizam nije stvoren od Karla Marxa, niti od kojeg drugog, kako bi mogli neki neuki ljudi misliti, već je stvoren od samog kapitalizma. Kapitalizam je otvorio jaz između dviju klasa ljudi, između izrabljivanih i izrabljivača, između radnika i kapitalista; odatle socijalno pitanje, odatle razredna borba, odatle socijalizam. Isisavanje i mrevarjenje radnika izvor je socijalizma.

Socijalne borbe bilo je i prije Marxa. Još prije nego što su se pojavili socijalisti, radnici su katkad oćutili svu tegobu izrabljivanja, pa bi u očaju porazbijali mašine i fabrike. A onda nije još bilo tih prokletih buntovnika socijal-demokrata!

Karlo Marx je samo proučio proletarski život i onda je kao bojna trublja odjeknulo diljem svijeta, gdje je god bilo izrabljenih ljudi:

Radnici svih zemalja, sjedinite se!

Zidarski radnici, na oprez!

U Winterthuru (Švicarska) preko 1000 zidara već od 9 mjeseci vode junačku borbu proti izgladnjivačima, koji nisu htjeli priznati malene poboljšice zatražene od zidara. Poslodavci su upotrebili svako pa i najpodlije sredstvo samo da nabave izdajica, štrajkolomaca, i da tako skrše otpor domaćih zidara: no do sada ih je to stajalo dosta mrka i... novaca.

Sad se opet čuje, da su razaslali agente u naše krajeve, jer se drugamo ne pouzda-

vaju, a nadaju se u ovim zemljama, gdje vladaju popovi i neznanje, naći janjčara i radničkih izroda, koji će poštene borbe izdati.

Zidarski radnici, pazite na agente, koji će vas obećanjima nastojati zavesti da počinite nepošteno djelo; tjerajte lažne slugane winterthurskih kapitalista, koji traže u vama Jude Iskarjote.

Zidari, nadničari, zemljoradnici, svi na oprez! Ne dajte se prevariti! Pobjeda je uz radnike!

Razne vijesti.

— U Kantonu Bazelu i Ženevri provedena je rastava crkve od države. Sad će se provesti ista reforma i u drugim Kantonima Švicarske. Samo naprijed!

— Riječki „Novi List“ donosi kako su u nekim selima seljaci, zaglupljeni popovskim pričama, da što bolje upotrebe svoje zadnje časove prije „sukoba“ zemlje s kometom, počinjali gadnih orgija i divljaštva. Mnogi su se i ubili. Pa da nije besdušno to popovsko zaglupljivanje?

— Don Richard Howell, pop u New-Yorku, ostavio je nakon svoje smrti imetak od preko 5 milijuna dolara. Taj kolega milijunara Morgana regbi da je znao unosno trgovati sa vjerom.

— U Njemačkoj proletarijat nastavlja borbu za izvoštenje sveopćeg izbornog prava. Opet demonstracije, opet novih ranjenika.

Progoni magjarskih socijalista.

Takozvana „pravda“ mesarski čini pravdu nad socijalistima. Evo brojke, koje govore kako se socijaliste proganja:

U godini 1905.-1906. osudjeni bijahu naši drugovi ukupno na 9 godina tamnice i 8500 K globe. God. 1906.-7., na tri god. tamnice i 2990 K globe. God. 1907.-1908. na dvadesetpet godina tamnice i 15.000 K globe. God. 1908.-09. tridesetšest i po god. tamnice i 23.700 K globe. God. 1909.-1910. dvadesetosam godina tamnice i 11.740 K globe. Dakle u 5 godina progoni socijaldemokrata urodili su našim madjarskim drugovima sa 101 godinu zatvora i sa 61,930 K globe!

Budimpeštanska odvjetnička komora, koja nije ni zere crvena, podigla je vibrantni protest, na svom zadnjem kongresu, proti zloporabam kodexa u Ugarskoj na štetu socijalista i prozvala je te drakonske osude razbojničkim.

Ne zaboravimo drugovi, da su na zloglasnoj ugarskoj vladi sve sami madjarski „patrioti“, koji se krste madjarskim rodoljubima, dok u istinu ljube samo privilegije svoje klase, a madjarski radnik i težak biva izrabljen i progonjen, te mu se nijeće i pravo glasa. A kada radnici i težaci sadju na ulicu, da traže sveopće i jednako izborno pravo, onda madjarski patriote zaborave na svoju ljubav... napram madjarskom rodu, te im šalju bajunete i kanune obojadisane madjarskom trobojnicom.

Valja se uvijek sjećati, i uvijek opetovati, da u istoj proletarskoj klasi leži ve-

lebna snaga oslobodjenja. Prestane li da se organizuje, prestane li da zahtjeva, prestane li da se bori, ne vrebalo li neprestano na političku i ekonomsku premoć buržoazije, napredak će jenjati, a individualne energije nekolicine velikodušnih svijesti ne mogu nadoknaditi akciju velike, revolucijonarne klase.

Jaures.

Iz pokrajine

Iz Promine.

Isplatni nalog (globa).

— Pročitajte mi ovo! Juče mi dade poštar.
— Isplatna naredba! Peterostruki iznos! Bićeš nekada činio kakvu molbu ili kakvo pismo, na koji si morao staviti biljeg, a ti ga nijesi stavio.

— Pa koliko tu čita, da imam platiti?

— 20 kruna.

— Sreću mu vrag odnio, kako to? Za mater i za se učinim istancu. Rekoše mi, da ne ide biljeg, pa vidi ti sada! — i nešto teško otrže mu se u grudima pri pomisli, da mora platiti 20 kr. mjesto 4.

A u meni je sve nešto kuhalo i tamu pred oči dovodilo, a misao prenijelo tamo u Zadar, u ured gosp. Mirića, koji tako lasno, bez ikakvog sažaljenja u srcu, udara ovom siromašku peterostruki iznos. Da on zna, da je kuća dotičnoga kamenom pločom pokriva i da kroz pukotine noćno nebo možeš vidjeti; da vidi njegovu hranu i pokućstvo; da pojmi njegovo siromaštvo, u kojem se i on i većina našega svijeta nalazi, ne bi valjda imao duše, da onako birokratski udari jadnomu nevoljniku peterostruki iznos!

Neznanje i potreba nije mu dala, da stavi propisani biljeg; pa ako je to učinio s neznanja, moralo bi mu se oprostiti; ako li je pako učinio s nevolje — koga ćete onda pljeniti?!

Lako ide dok je narod glup, neuk i pokoran . . . ali . . .

(Ova je globa udarena Staniću Juri, težaku iz Razvagja).

Šibenik.

Krist u mantijaškim rukama. Ovogodišnja velika nedjelja — zapravo nedjelja komedijanja s spomenom Isusovom — kao nikad prije vrijedjela je ljudski osjećaj i simpatiju napram učitelju jednakosti, pravde, te prijatelja bespravnih i potlačenih. U varoškoj crkvi odigrao se jedan prizor, koji najbolje ilustrira popovsku ulogu korizmenih dana — dani, koji su im još najzgodniji za opljačkati fantastične i neuke. Propovijednik se naime nije žacao uzeti Krista u ruke i njime na sav mah drmati, govoreći kako ga je zaglupljeni narod izrugao, propeo i osudio; pa kako sad ima još ljudi, koji neće da okaju grijeha svojih predja itd., dok ga najednom, — bijesan kao tigar, — baci svom žestinom na zemlju. I on je prisutne babe u tolikoj mjeri suggestionirao, da su se rasplakale kao mala djeca. No tek sutra dolazi ono najvažnije, . . . zlato, srebro i dragulji na čast — Isusa Nazaranina.

Sumljiva nam je ta igra tog mantijaša . . .

Zabava u „Kolu“ ispala je dobro. Pjevački zbor kao i asolisti otpjevali su svoje uloge sjajno. Samo je za požaliti, da se našim radniku i težaku ne pruža prigoda za upoznavanje onoga, što ljudski duh oplemenjuje, čuvstvene organe osokoluju i što ga čini trijezno ljudki osjećati — jednim zgodnim prizorom dramske umjetnosti. Nadamo se, prema tomu, da će uprava društva momentalno preći preko „Bengalskog Tigra“ i „Petrice Kerempuh“, i pružiti svojim članovima prave duševne hrane u smislu gornjeg našeg isticanja.

Nadredar Čaleta — poznat zbog svojih kosačkih „vrlina“ — tužen je po državnom od-

vjetništvu (Vr 505/9) radi zločina uskraćenja osobne slobode te teške tjelesne ozlede počinjene na štetu gradjanina M. R., kad ga je jednom, prema komandi jednog glupog pučišćanca, pritvorio u sliptic.

Zle sluge još goreg gospodara!

Klerikalna ljubav. Ima nekoliko dana, da vidimo nekoliko utamničanih ljudi, da rade na fratarskom zemljištu, koje se nalazi ispod mjesne bolnice, kraj kuće g. Frane Sunare. Neznamo kako su ovi sveti otcđ došli do te namisli, da tu uposljuju utamničene, kad ima kod nas toliko sirotinje, koja nema ni suhog kruha za jesti.

Baš sada kad mnoge sirotinja iz okolice dolazi u naše mjesto, da nadje zarade, da se prehrane.

Pitamo ih ljube li iskrnjega svoga . . . ?

Dà, davno je to bilo. Ali danas tu misiju ljubavi preuzeo je jedini, socijalizam.

g l a d n i.

Klis.

Plemenitost socijaliste. Neki pop zajedno sa jednim svojim prijateljem profesorom popeo se na hridima Kliškim, da nije mogao natrag ni naprijed, dok je profesor bio pametniji i ostao natrag. To je opazio jedan naš šibenski drug I., pa se smilovao popu i pomogao mu je saći iz pogibeljnog položaja i tako ga spasio iz očite smrti.

Pop, koji je toliko žalio poći u raj, za sigurno ne zna, da je onaj kršni čovjek — socijalist.

Solin.

Robovi u vijeku civilizacije!! U glavama nekih poslodavaca iliti kapitalista postoji još i danas, da su radnici robovi, te si koješta dopuštaju. Tako se je g. Savo Beslemović, ovdješnji postolarski majstor, usudio u nedjelju dne 13. ožujka doći u kafanu Gaspić i napasti neke radnike pred više osoba, te je pri tom tako vikao, da ga je vlasnik kafane opomenuo da bude miran, jer da će ga inače odstraniti iz lokala. Ali to mu nije smetalo, da i nadalje psuje i grdi, jer je dapače nakon toga skočio i počeo lupati rukom o stol, te radnicima iz svega glasa psovao majku božju i izrazio se pred više osoba, da su radnici robovi i samo robovi i ništa više! — Opominjemo ga, e da se drugi put ne bi takova šta usudio, jer, bude li on izazivao i vrijeđjao, neka zuade, da bi mu posljedice (kao poslodavcu) mogle biti teške.

Radnik.

DUBROVNIK.

Iz „Decamerona“ jednog popa. Potvrđujemo, da je živa i gola istina sve ono, što je o gadarijama popa Ljepopila pisala zagrebačka „Slobodna Riječ“ i naš list. Dapače! To je samo dio, tekar maleni dio ljubavnog romana „veleč.“ popa Ljepopila. Sad ćemo, e da ublažimo bijednu popovsku dušicu, donijeti još nešto, a na sudu smo spravni da reknemo i sve ostalo uz potankosti. Dakle: same činjenice neka govore!

Pred 7 godina umro je otac dotične djece, koji je bio sluga kod općine, a općina je jednoj udovici sa četvero siročadi davala mjesečno samo 6 K potpore!! Sramota!

Djeci je skrbnikom jedan naš drug. On je djevojčicu držao u kući i čuvao je kao svoju vlastitu kćer, a ne kao što to piše u „poštenom“ „Jedinstvu“, koje je pošteno kao gradska vrata. Djevojka je pohađjala pučku školu, odgojila se i zatim je učila zanat krojačice.

Kako je u sirotinjskom asilu imala dvoje mladje braće, išla je svakim blagdanom u asil e da pohodi braću i da im što god donese. Švora bi je odijelila, a pop Ljepopili joj govorio štošta, ali . . . da braća ne čuju.

Dječaku bi davao kadkad i novaca. Pred pet mjeseci osobito se zaljubio u djevojčicu. Uvijek bi je vani napastovao, slijedio bi je, kad bi je susreo fiksirao je, smiješio joj se itd. Djevojčica je često, dolazeći na podne na objed, pripovije-

dala: Ljepopili me je slijedio, vabio me da dođem k njemu, ali bez da vi o tom znate. Ovo se je javilo i nekim drugim osobama, koje mogu to do potrebe i potvrditi. Jedan put joj je došao do vratiju krojačnice, te je uhvatio za skute, usklikujući: „Oh! ti si lijepa, dođi u mene!“ Kad je supruzi skrbnika dodijalo to neprestano progibanje djevojčice, jer kad bi s djevojkom u jutro išla na nabavu živeža uvijek bi joj došao pred noge Ljepopili, podje da ga potraži u kafanu „Imperial“, gdje je sjedio sa kapetanom Perom Tomaševićem, sva zgradjena ga zapita: čemu on slijedi djevojku? Što hoće od nje? . . . To je čuo i kelner. Ljepopili je šutio kao gromom ošinut i dršćao kao prut na vodi . . .

U ovoj zadnjoj godini dječak je nebrojeno puta rekao i opetovao, kako ga Ljepopili nagovara da dovede sestru i da će joj učiniti nešto, što će joj biti ugodno . . .

Mogli bi nastaviti, no to ćemo, ustreba li, na drugom mjestu.

Grgaš.

Nas ne čudi ako jedno „Jedinstvo“, u obrani popa rekne, da . . . nije istina. Mi se sjećamo afere sa popom Rilovom. I on je nijekao, (poslao čak i ispravak!), popovski je „Puk“ vodio svoju „svetu“ kampanju za kršćanski „moral“ nazivajući nas crnim dušama, lašcima, kleveticima, baš kao sada polu-popovsko „Jedinstvo“; ali na koncu . . . pobjegao je netragom (a mi smo ga onako očinski uvijek savjetovali: „pope, samo naprijed, izvoli na sud!“ No sud nije mu mirisao!).

List Ljepopila nosi samo 5 crta o ovome, a te crte služe za opsjeniti prostotu. Samo nam je čudnovato (a i sumljivo), što Franjo Schick, urednik Ljepopilieve franko-furtimaško-srbožderske „Prave Crvene Hrvatske“, ne piše u „Pravoju“, već u — „Jedinstvu“.

Bratske duše pomažu se u — neprilici.

Glas Malog Puka.

„Jedinstvo“ i Ljepopili. U „Našem Jedinstvu“ izišao je dopis iz Dubrovnika, u kome dopisnik brani kanonika don Antuna Ljepopili od napadaja „Glasa Malog Puka“ i „Slob. Riječi“ i veli, da je Ljepopili prikazao tužbu proti dotičnim listovima. Koliko je nama poznato, ovo nije istina. Ljepopili nije do sada tužio, a ne vjerujemo da će to i u buduće učiniti. On ima razloga da se boji suda kao vrag tamjana. Isto tako nijesu istiniti ostali navodi dopisnika glede djece i liječničkog pregleda.

Ali jedne valja ovdje upamtiti. Dopisnik „N. Jedinstva“ ujedno je urednik „Prave Crvene Hrvatske“, kojom gospodari Ljepopili. U svome listu ne usudjuje se Ljepopili braniti, jer je stvar u Dubrovniku opće poznata, ali zato je izabrao „N. Jedinstvo“ za pralju. A Stražičić je nad tom počasti toliko oduševljen, da govori o niskoj novinarskoj kampanji protiv Ljepopila i ističe ga kao uzor svećenika. Ovo je drska smjelost. „N. J.“ branilo je i brani sve moguće lopovluke, i danas veli, da je list za „poštenu saradu svijuu“ i svakom na raspoloženju. Zato malo više skromnosti!

Gradske vijesti.

Pozivljemo sve organizovane radnike na veliku i veoma interesantnu skupštinu po § 2., koja će se održavati u nedjelju dne 3. o. mj. točno u 10 sati prije podne sa slijedećim dnevnim redom:

I. Radnička štampa.

II. Eventualije.

Drugovi! Radnici! Dodajte svi na skupštinu.

Politički odbor.

Invitiamo tutti gli operai organizzati a una riunione a § 2. che si terrà Domenica 3. corr. alle 10 ore ant., precise col seguente ordine del giorno che è interessantissimo e importantissimo.

I. La stampa operaia.

II. Eventualie.

Lavoratori! Accorrete tutti al comizio! Il comitato politico.

Naša skupština. U prošlu nedjelju obdržala se je skupština organiziranih radnika. Prisustvovalo je do 250 drugova. Predsjedao je drug Matošić, a više je drugova stvarno govorilo u točkama dnevnog reda. Pošto se je rasprava oteglala do podne, a dnevni red nije bio iscrpljen, to se treća i četvrta točka dnevnog reda prenijela za drugu nedjelju. Stoga drugovi, u nedjelju svi na skupštinu.

Po kršćanski. Jamči nam se s pouzdane strane, da se u ovdašnjem „kršč.“ socijalnom društvu igra neprestano na karte za novac. Usto jednome je neko ukrao novac iz žepa! Zar je to kršćansko društvo?! To vam je igračnica i betula, gdje se dopušta pokvarenoj djeci kartanje samo zato, e da društvo ne zjaje pusto. Roditelji, čuvajte svoju djecu!

Trgovački pomoćnici. U pretprošli četvrtak u čitavoj Austriji održali su trg. pomoćnici skupštine radi protesta protiv zakona o činovničkom „osiguranju“. Svuda su bile brojno posjećene. Donešene su resolucije i potpisane peticije na ministra trgovine, e da putem naredbe stavi taj zakon, koji je na štetu šefova i namještenika, izvan krijeposti. I spljetski trgovački namještenici bili su pozvani putem svog udruženja na dogovor radi skupštine i zbilja, oduzvala su se 4 (slovom četiri) trgovačka namještenika! Sramota! Tim postupkom dokazali su, koliko im je stalo do svoje budućnosti. Oni su zadovoljni, kad poslije 100 sati nedjeljnog rada, u nedjelju štapićem prošetaju preko obale ili Gospodskog Trga. Za budućnost i egzistencu neka se brine — bog. Kolege! Vaš postupak i vaša nemarnost ne dolikuje osviještena radnika, a niti čovjeka. Obični radnici u borbi za svoja prava ne prezaju od nikakvih žrtava, a vama je teško doći na skupštinu, koja je sazvana u vašem interesu, samo tako naprijed, pak će nas biti, kad ostarimo, svakojakih...

Jedan za sve.

Jedan individuum. Neki gosp. Pietro Blasotti veliki je socijalistožderac. Taj vam čovjek često kleveče radnike, jer bi htjeo da mu donesu većeg profita; kaže nam se, da je on autor nekog radnicima neprijateljskog članka, napisanog u talijanskom jeziku, a koji izišao u ovdjašnjem organu internacionalno obratimljene svojte Celić-Obertor-Bettiza & Co.

Pozor željezničari! Kako smo već javili, na prvog aprila dolazi amo tajnik željezničarske organizacije drug Kopač. Preporučamo željezničarskim radnicima neka agitiraju, e da njihova strukovna skupština uspije onako sjajno, kako je to za jednu ovako brojnu struku dostojno, što se mi nadamo da hoće, bude li samo mara s njihove strane. Poslije Spljeta svratit će se (moguće) u Šibenik. Njegov posjet, kako vidimo, biti će od važnosti i od koristi pokretu željezničara u Dalmaciji, koji se povadaju za

svojim drugovima drugih pokrajina Austrije, gdje željezničari stoje u prvim redovima dobro organizovane austrijske radničke vojske. Samo naprijed vodi put radničke borbe!

Neki članovi medjstrukovnog odbora pozvani su, da redovito pohađaju sjednice ili neka se radje odreknu ako ih nije volja da rade za dobro svoje izrabljivane klase. Tako će se barem znati, da treba izabrati nove članove, a ovako spomenuti odbor slabo i funkcionira.

Socijalistička omladina pozivlje se, da u nedjelju prisustvuje skupštini, a poslije skupštine biti će sjednica. U ponedjeljak u 10 sati prije podne biti će takodjer sjednica, sa slijedećim dnevnim redom: I. Potvrda odbora. II. Izlet. III. Eventualije.

Danko Angjelinović — osudjen.

Na jučerašnjoj raspravi osudjen je g. Danko Angjelinović na 20 dana zatvora i nošenje parničkih troškova, koji iznašaju oko 90 kruna.

Tužio ga je naš drug A. Manola radi napadaja i tjelesne ozlede nanešene boxom.

O tom slučaju, koji se je dogodio prošle goline, već pisasmo, a sada se ograničujemo samo na registriranje, bez komentara, da nam se ne može reći da raspirujemo strasti, kako su to govorila gospoda revolveraši i bokseraši na zadnjoj raspravi proti našim drugovima.

Dobrovoljni doprinosi - Oblazioni volonteri

„GLAS MALOG PUKA“

Kao protest na neprekidne zapljene našeg jedinog radničkog lista u ovoj pokrajini „Glasa Maloga Puka“, darovaše za naknaditi velike troškove, a da se list nadalje uzdrži na obranu proletarijata i potištenih, slijedeći:

Mandić K 120. Na skupštini u nedjelju sakupljeno K 13.56. (Ostale doprinose donijet ćemo drugi put.)

Ukupno K 14.76

Prije iskazanog protesta K 82.66

Ukupno K 97.42

Listine dalje kolaju, a svaki darovatelj biti će u listu označen.

Svaki onaj, koji dađe bilo koji iznos za naš list a ne nadje objelodanjeno u listu, neka prijavi našoj administraciji ili političkom odboru.

Iz Dubrovnika:

Basilj Car i Minko Misina K 5. B. Mišković K 1. N. Radulić K 1. G. Bogdanović K 1. Pero Gojavić 50 para. A. Radulović 40 para. N. N. 1 K. L. T. Paklar 30 para. T. Miročević 1 K. Jovo Marić 40 para. Kostantin Nardozi 50 p. Lazo Gažo 40 para. Stojan Čorović 40 para. S. Matijašević p. 20. G. S. para 20. Frano Kempf 20. Giuseppe Dileo 20. Leonardo Storelli 20. A. Casanelli 20. Ginseppe Sobotta 20. Markulin 20 S. Calanna 20. G. Cusmai 50. Sumišljenjak 50. N. B. 30. Ivo Calogerà 20. Kulišić Niko 40. Saroketti Domo 40. Kromich 50. Starelli Tomaso 20. Benussi R. 20. Delorenzi N. 30. N. N. 60. S. Končina 20. J. Pavlović 20. Ustrajte da se kazni zločinac 80 para. Pasarić Pero 1 K. Ukupno 21 kruna.

Upozoruju se stolarski radnici, da ne primaju posla u Spljetu, jer se ovdašnji stolarski radnici nalaze u pokretu.

Svi organizirani radnici se upozoruju, da nefaljeno dodju u nedjelju na skupštinu!

International Phono Kinematograph

EDISON

Petak, subotu i nedjelju — Venerdi, sabato e domenica.

Program:

I. Panorame i zanati na Molučkim otocima (iz naravi).

II. Ogledalo za vjerenike (drama).

III. Najposljednja spoznaja (drama).

IV. Zasjedno oružje (komično).

Programma:

I. Panorami e mestieri nelle isole Molucche (dal vero).

II. Lo specchio per i fidanzati (dramma).

III. Supremo Riconoscimento (dramma).

IV. Armi insidiose (comicissimo).

Avverto i signori clienti e gli amici che ho traslocato il mio

Salone da barbiere

a Marina nel mezzo del palazzo Diocleziano (casa Chersevanich)

Corano Frua, barbiere.

JURAJ GRIMANI

ŠIBENIK

Preporuča svoju novo otvorenu papirnicu, obskrbljenu svim potrebitim kancelarijskim predmetima □□

Bogato skladište ilustriranih dopisnica najnovijeg izdanja

Prodaja svakovrstnih likera te izvrstne domaće rakije.

Zastupstvo osiguravajućeg društva „Viktorija“.

Šibenik, Obala Makale.

Danilo Boljaković u Kninu

traži dva obučarska radnika

za svoj mješoviti posao u Kninu.

Isti preporuča svoju radionicu u ovom obrtu, za koju jamči najtočniju izradbu uz najpovoljnije cijene.

Ne zaboravite drugovi, da svuda, bilo na skupštinama, bilo na ulici ili u radionici agitirate za naše radničko glasilo „GLAS MALOG PUKA“.

Mladi socijalisti u nedjelju u Savez!